

MÁTYÁS KIRÁLY TÜNDERPALOTAI

Oh, nagy volt hajdan a magyar,
Nagy volt hatalma, birtoka;
Magyar tenger vizében hunyt el
Észak, kelet s dél hulló-csillaga.

Petőfi Sándornak *A hazáról* című gyönyörű költeményéből vettük ezeket a sorokat. Az embernek önkéntelenül is ez a vers jut eszébe, amikor gondolata visszaszáll Mátyás király korába és látja, hogy a nagy király milyen hatalmassá tette nemzetét. A történetírók feljegyezték, hogy Mátyás király legnagyobb érdeme az volt, hogy biztosította a magyar állam függetlenségét, megalapította a Nyugateurópában való túl-

A hajdani királyi kert helyén felállította Budapest székesfőváros közönsége, hogy hirdesse a nagy király világszerte ismert műpártolásának emlékét. 1926"

Ezen a csonka oszlopon kívül a Nemzeti Múzeumban van még néhány kődarab márványból készült párkány és homokkőből faragott pillérrészlet. Ez a néhány darab kő maradt meg abból a tündérpalotából, amelyről az akkori írók a legnagyobb elragadtatás hangján írtak.

A budai királyi palota

A budai Várban a Szent György térről harminc lábnyi széles árkon keresztül hid vezetett Mátyás király palotájába, amely a Dunára nézett. A palota több épületrészből állott és kőfallal volt körülveve. A főkapunál jobb és balfelől már-

gyak nagy része aranyozott ezüstből készült.

Most lépünk be az ebédlőterembe. Falait selyemszövet borította. Az asztal fölött arannyal átszőtt kárpitból mennyezet emelkedett, amelynek hátterében a király és a királyné gyöngyökkel díszített cimere volt látható. A terem közepén emelkedő oszlop körül és a terem falai mellett magas pohárszékeken aranyból és ezüstből készített sokszáz művészi külsejű edény volt elhelyezve: tálak, serlegek, embermagasságú korsók, különböző asztaldíszek. A terem legfőbb dísz egy tiszta aranyból készült lóalak volt.

amelyet rendszeren a király elé szoktak állítani. A királyi asztal előtt 300 font ezüstből készült szökőkút, mellette óriási kenyérkosár állott. A mennyezetről kétakós ezüsthordó függött le. A hordókból gyöngyöző nemes borral lehetett a serlegeket megtölteni.

A királyi palota, amelybe a vizet ólomcsöveken vezették, nagyságra nézve

legalább négyszer akkora lehetett, mint a mai királyi palota.

A Várhegy nyugati oldalán voltak a királyi kertek. Gondosan ápolt utakon lehetett ide jutni. A díszkert legérdekesebb részége az a két oroszlán volt, amelyet Mátyás király az egyik külföldi uralkodótól kapott ajándékba. Beszéli, hogy az oroszánok Mátyás királyhoz annyira hozzá voltak szokva, hogy széke mellé heveredtek és sétéiben kutyamódra követtek.

A kertben tarkavirágú rétek, rózsaligetek, virágvirágok, halastavak, díszes fasorok és lombok közé rejtett barlangok követték egymást. A madárházak tele érdekességnél érdekesebb külföldi szárnyas lakókkal. Egy nagyobb épület is volt a kertben, esilógó márványból épült palota, amelynek ebédlőterme hálósobája, mennyezete, falai és ablakai a leggyönyörűbbek voltak Európában. Amerre a szem ellátott, mindenütt pompa, csillogás és ragyogás. Mátyás király elhunytán Buda fényese napja is alkonyatra tért. A török úgy elpusztított mindent, hogy a tündérpalotából mireánk már csak egy csonka kőoszlop és néhány darab kő maradt.

A Duna partjához emelkedett a királyi lak, amelyben körülbelül 350 terem és szoba volt.

Díszes oszlopcsarnokok márványkuttakkal, téli és nyári lakások, éttermekkel, nappali háló és fürdőszobákkal hosszú sorban következtek egymás után. Az emeleti termek aranyozott márvány erkélyeiről elragadó kilátás nyílt a hegyekre, a Dunára és a palotát körülvevő kertekre. Negyven széles lépcső vezetett fel a dombháton elterülő függőkertbe. Ennek közepén díszes kút állott, vörös márványból faragva.

Ez a kút arról volt nevezetes, hogy a győzelmi ünnepek alkalmával bor folyt belőle.

Ezen a helyen virágok között a hársfák árnyékában szeretett Mátyás sétálgatni. Itt rendezte nagy lakomáit, itt fogadta a külföldi követeket. A függőkert mellett volt az udvari kápolna, amelynek ezüst síppal ellátott orgonájáról egész Európában beszéltek.

Oláh Miklós esztergomi érsek feljegyezte, hogy bejárta Európa nagy részét, lakott a legszebb városokban, de olyan bájos fekvésű, olyan fényes és díszes épült palotát, amilyen a visegrádi, sehoh sem látott. Hogy Mátyás király visegrádi palotája milyen világosoda volt, az kiderül az egyik pápai követ leveléből, amely így végződik:

„Kelt Visegrádon, a földi paradicsomban.“

Napvilágra kerülnek a romok

Említettük, hogy a király ragyogó budai palotájából csak néhány kődarab maradt ránk. Visegráddal úgylátszik, kegyesebb volt a sors, mert egyre nagyobb és értékebb emlékek kerülnek elő a földből. Visegrádon a község belső területén hét évvel ezelőtt kezdtek kutatni a királyi palota után. A kutatás meglepő eredménnyel járt, megtalálták a palota egyik lépcsőjének boltozatát. Az ásatásokat azóta minden évben tovább folytatták és

az idén ősszel ismét igen értékes romokra bukkantak.

Egy templom maradványa került

Vadászat Visegrád környékén. (Molnár C. Pál festménye.)

selymát és megoltalmazta az országot a török ellen. Nagy volt Mátyás király, mint uralkodó, de nagy volt abban is, hogy minden érdekelte, ami az irodalommal és a művészettel függött össze. Udvarában ott látjuk a leghíresebb hazai és külföldi tudósokat, írókat és művészeket. Budai és visegrádi palotájának díszítésére hírneves olasz építőművészeket hívtak az országba. Roppant költséggel építészeket, szobrászokat, festőket aranyműveseket rézmetszőket tartott udvarában, ahová mindenfelől gyülekeztek a műkertészek, műfaragók, ácsok és kőmetszők. A krónikás feljegyezte, hogy a márványbányákban serényebben dolgoztak, mint az aranybányában, csak hogy azt az óriási munkát, amit a nagy király kiszabott, elvégezhessék.

Szomorú magyar sors, hogy amit az akkori idők nagy hírű mesterei és művészei alkottak, figyszólván nyomtalanul elveszett. Mátyás király budai palotájának akkoriban az egész világ csodájára járt.

Es ez a gyönyörű mű úgy elpusztult, hogy kő kövön nem maradt belőle.

Azaz egy-két darab kő mégis megmaradt. Budán a Palota téren a testőrlaktanya és a tűzerelemékmű között mészke talapzaton egy minden dísz nélküli szürke nagy gránitoszlop áll. Amikor ott ásatásokat végeztek, akkor találták meg ezt az oszlopot. Talapzatán a következő felirat van, amely egyben származását is megmagyarázza.

Mátyás király (1458–1490) kerti lakának maradványa, melyet a Váralja utcában ástak ki az 1925 végén.

A kerti lak gazdag pompáját Bonfini egykorú történeti munkájából ismerjük, maga az előcsarnok erekandellábereket hordó oszloppairól külön is megemlékezik.

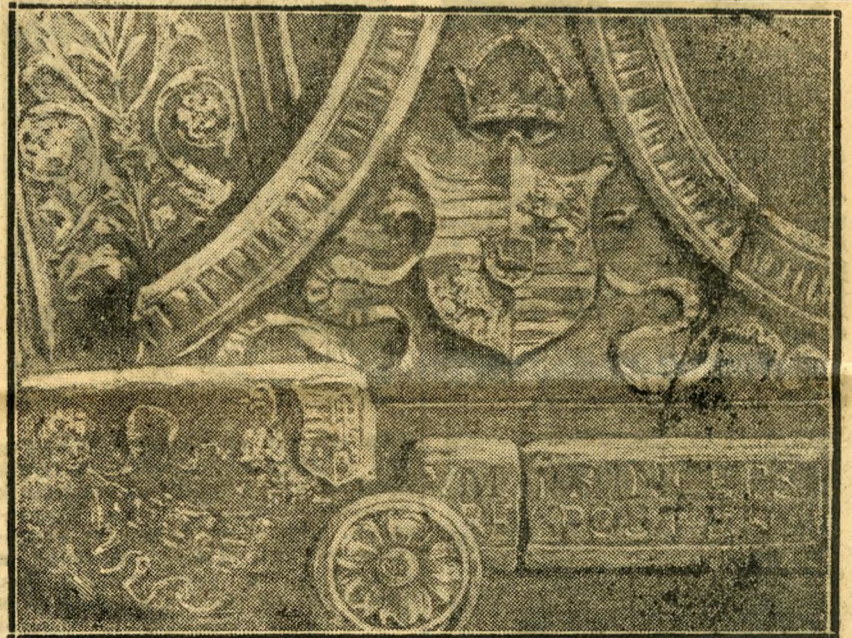
ványtalapzaton egy-egy ércszobor öröködött sisakkal a fején, bárdal a kezében. Az udvar közepén érc-kútból márvány medencébe víz ömlött, a kút tetején szobor állott. Nem messze tőle a három Hunyadi hatalmas gyalogszobrát lehetett látni. A közepén Mátyás sisakosan lándzsával felfegyverezve, pajzsra támaszkodva gondolatokban elmerülve, jobbról az atyja, balról a bátyja László. Az udvart oszlop-csarnok vette körül. A sétáló előtt egy remekbekerült ajtó nyílt meg. Az ércből készült ajtó márványba volt faragva, két szárnyan csodálatosan szép domborművekkel. Az ajtó fölött rövid vers hirdeti, hogy

Mátyás király halhatatlanságát az ő erényei, továbbá az érc, a márvány és a történelem biztosítják.

Az emeletre kettős lépcső vezet fel. A lépcső falain mindenütt ércből készült lámpa és gyertyatartók.

A palota elsőemeleti részén kőből és márványból készült szoborművekkel ékesített tágas és hosszú folyosók vonultak végig. A terem száma rendkívül nagy volt. Külön lakosztályok voltak berendezve a téli és a nyári tartózkodásra. A terem padlózatát mindenütt mozaik fedte. Az ajtó és ablakok keretei veres márványból voltak faragva, a fából, vagy ércből készült ajtószárnyakon domborművek, amelyeket a hollós címer díszített. A terem fala tele volt a leghíresebb festőművészek falfestményeivel, vagy kristálytükörökkel. Nagy számban voltak olyan termek is, amelyeknek falát pompásnál pompásabb keleti szőnyegek díszítették.

A termekbe lépve, feltűnnek a hatalmas mázas-teglából rakott nagy kályhák, remek művészi díszítéssel. Köröskörül fából és márványból faragott padok voltak, amelyeket ritka szép keleti szőnyegek fedtek. A nyugágyak és a pa-

Ez a néhány darab kő maradt Mátyás király budai palotájából.

A visegrádi királyi kastély

Valamivel több emlékünknél maradt a királyi udvar másik szép helyéből a visegrádi palotából. A hegy tetején volt a fellegvár, ebben őrizték a Szent Koronát. Innen alacsony kőfal húzódott alá a bástyákkal megrakott másik erős-séghez az úgynevezett Vizivárhoz. A hegy alján közel

elő, majd kiástak egy boltozatot, falfülkéket, ülőpadokat és folyosókat. Az ásatásokat végző műépítész megállapítása szerint olyan műalkotások kerültek elő, amelyek a legszebb és legnemesebb külföldi munkákkal is felveszik a versenyt. Az ásatások télen szünetelnek, tavasszal azonban tovább folytatják és akkor talán a csodapalota újabb eddig még ismeretlen részei kerülnek napvilágra.